

VINÁREŇ A VINOTÉKA

KAŠTIEĽ MOJMÍROVCE

BARAK ARCHITEKTI

PODZEMIE KAŠTIEĽA
V MOJMÍROVCIACH

Priestor vinnej pivnice vyhorenej v osemdesiatych rokoch minulého storočia architekti navrhli vypratáť, očistiť od sadzí, vydláždíť, diferencovať ho užívateľsky, priestorovo aj farebne a vybaviť potrebnými technológiami (zázemie, vinotéka s udržiavanou klimou, vináreň). To všetko sú drobné úpravy, v historickom prostredí dnes cenené najmä pre to, čo nezničili, čo nám vrátili – čo pre nás znovuobjavili inak. Napriek tomu si dovoľm zaoberať sa aj tým, čo podľa mňa presahuje túto upratovaciu, čistiarenskú a technologicky modernizačnú službu historickej architektúre smerom k tvorbe v historickom prostredí.

Mám dojem, že Barak architekti, nech sú skúšaní utilitárnosťou, nízkorozpočtovosťou, či jednoznačnosťou svojho zadania akokoľvek ťažko, nerezignujú ani na mnohoznačnosť rozvrhovania architektonického priestoru: na krajinný, programový, konštrukčný a materiálový rozvrh súvisiaci s rozvrhom tektonickým alebo stereotomickým, farebným a svetelným – riadeným zrejme aj tvorbou presahujúceho priestoru v priestore obsahujúcom. Akoby vo všetkých tých priestorových vymedzeniach

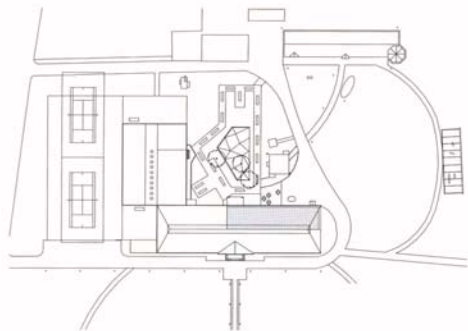

a obmedzeniach tvorili aj priestory, ktoré s nimi spolupracujú tak, že ich presahujú: transformujú ich. Donedávna by som neváhala povedať: utváraním symbolického priestoru v asymbolickom – ibaže nie vždy ide o priestorové „symboly“, niekedy ide aj o temer nepatrné stopy... Nie som si ani istá, že by som vedela zovšeobecniť povahu vzťahu presahujúceho a obsahujúceho priestoru v stavbách týchto architektov, ale zdá sa mi možné pátrať aspoň po stopách niektorých väzieb medzi nimi.

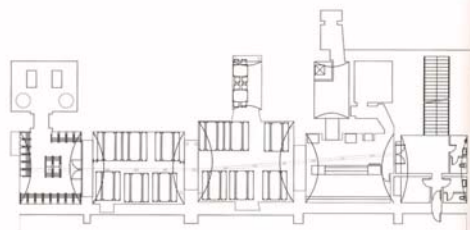
Tô, že revitalizovaná vinna pivnica s vinotékou v podzemí kaštieľa je možno časťou akejsi širšej siete podzemných priestorov, ozrejmuje sivé výplne „zaslepených“ bočných otvorov jej tehlových stien. Sivé je aj skryté technologické a obslužné zázemie. Relatívne hladké a rovné sivé plochy *zablndovaných* otvorov poukazujú na nedostupný priestor za nimi (na vedľajšiu miestnosť, vetraciu šachtu, zasypanú chodbu: svet za stenou). Nie sú to podľa mňa len *neutrálné šedé* roviny v priestore nešpárovanej, teda medzerovitej a pritom farebne scelenej tehlovej steny, sú to aj plochy *priznakovo sivé*. Sivá – zmes všetkých farieb naraz – označuje neznámy, nedostupný priestor tam, kde by sme podľa rozmeru otvorov mohli predpokladať dostupný priestor: Zmes farieb na ploche odkazuje na ubúdanie tretej dimenzie alebo na pribúdanie ruchu, hluku, pachov (ventilácia v chode, hučiaci strojovňa, kuchynský výťah v prevádzke, strelnica). Neznámy a rušný (rušivý) priestor charakterizujú ešte všetky farby spektra naraz (je sivý), priestor s prevažujúcim programom (vinotéka, vináreň) má rozlíšené farby: tehlové steny, strop a podlahu (tehla a dláždenie: ukladané na všetkých povrchoch aj nepravidelných povrchoch, tektonika aj stereotómia: jeden svet...), kovové stĺpy zelené a stĺpové svietidlá čierne (nesúce; podpera, korene, vinič...), zlatá omietka na priestorových detailoch pod stropom (nesené: plod, dar, réva zlatá – biele víno...) a biele svetlo v dlážbe (svetlo pod klenbou, pri stene aj v dlážbe, svetlo na všetkých povrchoch aj v priestore: jeden svet...). Jeden svet presahujúci (svetelný) v druhom obsahujúcom (murovanom a dláždenom), v treťom – za stenou...

Nie som si ani istá, že by som vedela zovšeobecniť povahu vzťahu presahujúceho a obsahujúceho priestoru v iných stavbách týchto architektov, ale zdá sa mi možné pátrať aspoň po povahe niektorých väzieb medzi nimi: napríklad pýtať

SITUÁCIA

1. PP

sa, aký je vzťah kráčania voľne rastúcim borovicovým lešom k sproblematizovaniu čistej vertikality vertikálnych nosných konštrukcií domu a k neortogonálnym stĺpovým podperám navrhnutým pre dom pri borovicovom leš. Alebo aké sú súvislosti medzi celoročným kúpaním v krytom bazéne so stropom pomalovaným rastlinstvom pri kaštieli v Mojmirovciach a letným kúpaním v prírode pod holým nebom (a teda prevrátením vzťahu nebo-zem, strop-podlaha: „vodné nebo“ = bazén pod nohami, iluzívna „rastlinná zem“ = stropná maľba nad hlavou). Alebo aké sú väzby športovej haly v Nitre, klasickej arény, modernej haly s upravitelnými tribúnami a zážitku z hry na lúke, kde bránku vytýčujú tu dva kamene, tam dva konáre (strom a konár) a inokedy zasa dve

kôpky šiat... Akoby vlastnosťou architektonických priestorov navrhnutých týmito architektami bolo pýtať sa na vlastnú konštruovanosť, spytovanie „samozrejmych“ postupov stelesňovania aj odkazovanie na „nesamozrejmosť“ ich kultúrneho, rituálneho, náboženského či prasto každodenne prežívaného prírodného predobrazu. Priestory obrazné a obrazové tu premieňajú priestory fyzické a naopak?

Monika Mitášová

VINÁREŇ A VINOTÉKA KAŠTIEĽ MOJMIROVCE

Investor: Kaštieľ Mojmirovce, s.r.o.
Autor: Barak architekti / Viktor Šabik
Spolupráca: Marek Šumichrast
Projekt: 2002 – 2007
Realizácia: 03. 2007 – 05. 2008
Užitková plocha: 315 m²
Obstavaný priestor: 880 m³
Náklady: 5,5 mil. Sk
Foto: František Kolář

BARAK ARCHITEKTI

Viktor Šabik *1969 Nitra-Cermán_1993 FA STU Bratislava

www.barak.sk